Moldova Suverană

COTIDIAN AL GUVERNULUI REPUBLICII MOLDOVA

MARȚI, 9 IUNIE 1992 — Nr. 77 (17947) — PREȚUL 1 rub.

MS

PAG. 2 — MOTORUL PRIVATIZĂRII ȘI FRÎNELE LUI
O ZI DE POMINĂ, ÎNTRU LAUDA DOMNULUI

PAG. 3 — ÎNTR-O ȚARĂ FLAMÎNDĂ NU-ȚI ARDE DE EXPORT

PAG. 4 — ECOLOGIA SPAȚIULUI SPIRITUAL
PICTURA ELEVILOR BASARABENI LA MOSCOVA

Adoptarea Constituției — imperativ al timpului

Alocuțiunea Președintelui Republicii Moldova, dl. Mircea Snegur, la ședința Comisiei Constituționale din 5 iunie 1992

...ația cu privire la su-...ea Republicii Moldo-...23 iunie 1990 și De-...ția de independență a ...ei Moldova din 27 ...anul 1991 reprezintă docu-...de căpătîi ale Par-...oldova. Aceste acte poli-...au fost o ambiție sau o ...are de euforie, ci un ...riv al timpului. Avem ...de o suveranitate și ...dență reale, de natu-...permită poporului să fie ...stăpîn legitim al casei ...e comune — Moldova. ...adevărul rămîne ade-...ntem suverani și în-...denți «de iure», dar nu ...facto». Timpul care a ...de la adoptarea decla-...amintite ne-a con-...dată în plus de faptul ...e suficient să procla-...suveranitatea și inde-...ța. Ele trebuie reafir-...și cucerite zi cu zi, pas ...

...de ce se impune ne-...ea adoptării Consti-tuției Republicii Moldova, care să consfințească mecanismul de edificare și de funcționare a unui stat democratic bazat pe drept. Acest lucru se impune și mai mult astăzi, cînd imperiul sovietic, numit oficial Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, s-a destrămat și fostele republici unionale, inclusiv Republica Moldova ,au fost recunoscute de Organizația Națiunilor Unite.

Nu vorbim de «o nouă Constituție», deoarece constituțiile republicilor fostei U.R.S.S. n-au fost propriu-zis constituții, ci doar un decor «democratic», propagandistic. Ele au fost mai mult formale și nu puteau să se abată cu nimic de la Constituția U.R.S.S. Constituția acelui Imperiu al răului, care doar în scopuri politice era socotit ca stat federativ. Decenii de-a rîndul s-a desfășurat un joc camuflat «de-a statele». Oricum, era mai comod de spus că Moldova, Ucraina, Lituania etc. sînt state suverane, egabernii ale unui imperiu. Dar toate durează un timp și nici o minciună nu este veșnică.

Proclamîndu-și suveranitatea și independența, Republica Moldova a declarat ferm și răspicat că nu mai vrea să fie ce a fost atîția ani, că vrea să fie un stat în sensul deplin al cuvîntului.

«Republica Moldova este un stat suveran, independent și democratic, liber să-și hotărască prezentul și viitorul, fără nici un amestec din afară, în conformitate cu idealurile și năzuințele sfinte ale poporului». Această frază din Declarația de independență a Republicii Moldova ne-a servit drept bază în dificila activitate de pregătire a proiectului Constituției. Pregătirea proiectului Constituției Republicii Moldova a fost precedată de o muncă intensă. Doar e vorba nu de un simplu act normativ, ci de Legea fundamentală, de legea legilor, acel «credo juridic», fără de care un stat democrat nu poate exista.

Prin urmare, la baza conceptului Constituției au fost puse acele principii, a căror realizare practică ne-ar permite să ne rupem definitiv de acea atmosferă a trecutului, care continuă să ne încătușeze, să pornim pe calea ireversibilă a democratismului și prosperității sociale. Aș vrea să mă opresc asupra unora din ele.

1. Exponentul suveranității și unica sursă a puterii de stat în Republica Moldova este poporul, care exercită puterea de stat prin intermediul organelor de stat, precum și nemijlocit, în forme și limite stabilite de Constituție. Nici o parte din populație, nici un partid sau mișcare politică, nici o persoană particulară nu-și pot atribui putere de stat. Uzurparea puterii este o crimă gravă.

2. Republica Moldova, ca stat democratic, bazat pe drept, trebuie să se întemeieze pe principiul, consfințit prin Constituție, al separării puterilor în putere legislativă, putere executivă și putere judiciară. Acest lucru este extrem de important, deoarece se știe că mulți ani știința dreptului de stat la noi a încercat să lupte cu principiul în cauză, să demonstreze că poate fi vorba nu de diviziunea puterii, ci de diviziunea muncii în exercitarea puterii.

Între timp, situația actuală și practica internațională demonstrează că un stat democratic, bazat pe drept, se poate consolida numai respectînd principiul respectiv. În acest fel apar noi garanții, care nu permit uzurparea puterii și abuzul de putere.

Luînd în considerație faptul că democrația se realizează pe baza pluralismului politic și ideologic, este important ca în Constituție să se prevadă că nici o ideologie nu poate să se stabilească în calitate de ideologie oficială de stat și nici un partid politic, nici o asociație sau mișcare nu pot să creeze organe alternative ale puterii de stat, să decidă soarta poporului, să intervină în activitatea organelor puterii de stat, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor lor. Acest lucru este preîntîmpinat de expe-

(Sfîrșit în pag. 2).

Moldova nu va permite internaționalizarea conflictelor

În ziua de 5 iunie dl. Mircea Snegur, Președintele Republicii Moldova, a acordat un interviu dlui Muzafir Baca, reporter la televiziunea turcă, realizator al programului «Panorama Lumii»

Fiind rugat să se pronunțe pe marginea implicării în conflictele interetnice a forțelor imperiale ruse, declanșate de ele în Transnistria, în enclava Karabahul de Munte, și în Osetia, dl Mircea Snegur a răspuns că în raioanele din partea stîngă ale Moldovei acest amestec este evident. După ce au format o republică fantomă, liderii ruși declară că urmează să creeze un fond pentru ajutorarea concetățenilor, neținînd seama de faptul că marea majoritate a rușilor locuiește în Moldova din dreapta Nistrului.

Referindu-se la conflictul armat, dl Mircea Snegur a menționat că actuala conducere nu va admite internaționalizarea lui și că atît pentru aceasta cît și pentru soluționarea conflictului prin metode politice Republica Moldova are nevoie de o susținere largă din partea tuturor forurilor internaționale. Cît privește soarta Comunității Statelor Independente, dl Mircea Snegur a estimat că dacă unul dintre liderii ei fondatori, Leonid Kravciuk, este sceptic, atunci domnia sa are mult mai multe motive să fie pesimist vis-a-vis de funcționarea acestui organism.

Președintele republicii s-a pronunțat în favoarea creării comunității economice a țărilor din bazinul Mării Negre, precizînd că dl Valeriu Muravschi, primul ministru al Moldovei, care se află în Turcia, îi va face o invitație omologului său turc de a ne vizita țara, vizită în cadrul căreia și vor fi examinate relațiile economice și culturale dintre cele două state.

Serviciul de presă al Președintelui Republicii Moldova.

Interviu agenției «Ima pres»

În ziua de 6 iunie, dl. Mircea Snegur, Președintele Republicii Moldova, a acordat un interviu corespondentului agenției «Ima pres».

Răspunzînd la întrebările privind așezarea geografică a Moldovei și perspectivele legăturilor ei cu țările puternic dezvoltate, dl. Mircea Snegur a menționat că relațiile cu statele care influențează politica europeană și regională sînt în continuă ascensiune, actuala conducere urmărind să promoveze activ colaborarea și buna înțelegere pe multiple planuri — economic, politic și spiritual. Domnia sa a amintit în acest context recentele întrevederi ale premierului Valeriu Muravschi cu conducerea Turciei, cu oficialitățile americane și canadiene, reluînd faptul că statele mici au o șansă în plus de afirmare și că este de datoria liderilor acestora să o valorifice. În ce privește încetarea conflictului și neadmiterea internaționalizării lui, dl. Mircea Snegur s-a pronunțat fără echivoc pentru retragerea Armatei a 14-a de pe teritoriul republicii, argumentînd că tergiversările sînt inadmisibile, deoarece anume ea, armata, reprezintă un focar de tensiune.

În cadrul interviului, dl. Mircea Snegur a dezmințit știrile difuzate de agențiile ruse, precum și afirmațiile ministrului apărării al Federației Ruse, Graciov, potrivit cărora România ar fi acordat Moldovei ajutor militar substanțial constînd din tancuri și altă tehnică de luptă. S-a arătat că observatorii militari din cele patru state ar fi semnalat acest fapt, mai mult, ei ar fi informat opinia publică asupra numărului de tancuri aflate în dotarea Armatei Naționale. În acest sens, a relevat președintele Snegur, răspunsul nu poate fi altul decît: nici unul. Ultimele declarații ale lui Graciov, potrivit cărora armata rusă, grație mobilității ei va fi capabilă să se implice în conflictele politice, acolo unde, chipurile, sînt lezate drepturile rușilor, au fost calificate de dl Snegur drept «intenții ce ne amintesc de nazism». Dl. Mircea Snegur a precizat încă o dată că Moldova, ca subiect al dreptului internațional, este liberă să procure armament și tehnică de la orice stat cărora forurile internaționale de resort îi permit să vîndă.

Dl. Mircea Snegur și-a exprimat convingerea că în viitorul apropiat, în pofida dificultăților cu care se confruntă Moldova, Republica va promova și mai insistent reformele economice, la ele anunțîndu-și participarea și cetățenii din stînga Nistrului.

Serviciul de presă al Președintelui Republicii Moldova

Ședința Comisiei Constituționale

...5 iunie curent, sub pre-...dlui Mircea Snegur, ...Sfatul Republicii Mol-...a avut loc ședința ordi-...a comisiei pentru elabo-...noii Constituții a Repu-...Moldova. A fost luată ...ție varianta finală a ...ui document de căpătîi al ...

...cuvîntul său introductiv ...ircea Snegur a ținut să ...oneze că Declarațiile de ...ință și de independen-...e Republicii Moldova nu ...e acte de euforie politi-...am le-a calificat la timpul ...«Centrul» fostei U.R.S.S., ...a fost o necesitate ...l lucru care este dovedit ...rezență de evoluția eve-...telor. Deci, cu atît mai ...este necesar ca aceste de-...cruciale ale poporului să ...mfirmate și consolidate ...e zi. Actualul proiect de ...tituție, a spus dl M. Sne-...este de fapt prima Con-...ție a Moldovei, deoarece ...a fundamentală a fostei ...S.R., pur declarată, co-...i în principiu aproape ...u rînd din constituția fo-...U.R.S.S., în nici un fel nu ...era statalitatea poporului ...noastre. Apoi Președin-...Republicii a făcut o suc-cintă, dar principială analiză a noului proiect de Constituție, menționînd o serie de caracteristici care o fac să fie adevărată Lege fundamentală a Țării.

Conducătorul grupului de lucru pentru elaborarea proiectului Constituției Republicii Moldova, dl Boris Negru, a făcut o prezentare lapidară, argumentînd cauzele acceptării sau respingerii unor propuneri, făcute atît de membrii comisiei, cît și de organele de stat, organizațiile obștești, de cetățeni. Dl B. Negru a răspuns la mai multe întrebări ale asistenței. În urma discuției a fost adoptată următoarea hotărîre: să se mai lucreze asupra proiectului, ținîndu-se seamă de noile propuneri ale membrilor comisiei constituționale, pînă la 20 iunie, iar la 22 iunie să se convoace o nouă ședință a comisiei, unde fiecare articol al proiectului de Constituție să fie discutat și votat aparte, pentru ca îndată după aceasta proiectul Legii Fundamentale a Republicii Moldova să fie propus Parlamentului spre examinare și adoptare.

(Cor. «M.S.»).

Sportul nu poate exista fără spațiu de colaborare

Timp de cîteva zile la Chișinău s-a aflat o delegație din Ucraina în frunte cu Valeriu Borzov (fost atlet pe performanță, campion mondial), ministrul tineretului și sportului. În cadrul întîlnirilor cu omologul său din Moldova dl Petru Sandulachi a fost semnat un tratat de colaborare. Cele două ministere și-au asumat obligația de a colabora în toate domeniile de activitate a tineretului și formațiilor sportive.

La conferința de presă organizată cu acest prilej dl Petru Sandulachi a menționat că documentul semnat va extinde spațiul de activitate a sportivilor din Moldova independentă. După cum se știe, o înțelegere similară a fost încheiată și cu România. Pe viitor se vor stabili relații la un atare nivel și cu alte state ale C.S.I.

La rîndul său dl Valeriu Borzov, care a răspuns la întrebările ziariștilor, a subliniat că Ucraina e decisă să stabilească relații de colaborare cu toate țările și în primul rînd cu cele vecine.

Vizita delegației e legată și de tratatul politico-economic care în curînd urmează să fie semnat între Moldova și Ucraina. Valeriu Borzov a fost primit și a întreținut o convorbire cu dl Mircea Snegur, Președintele Republicii Moldova.

Vasile ODOLEANU

Adrian PĂUNESCU

ATACAREA BASARABIEI

Și iarăși peste sînge urlă hoarde,
Și candela ni se retrage-n cer
Și Nistrul ca un braț de vreascuri arde
Și plîngem plînset de popor stingher.

Și tancurile lor ne stau pe brazdă
Și tancurile lor ne urcă-n os
E-atît de blestemată țara noastră
Că nici măcar nu vom muri frumos.

Politică, de două-trei parale,
Mai facem pe deșteptîi, neatent,
Cînd orice om, cu lacrimile sale,
Și-ar face alt ocean pe continent,

Pierdută Basarabie română,
Pierduții tăi sîntem și noi acum,
Barbarii noi ne dau din mînă-n mînă
Că am ajuns un trist popor postum.

La preț redus, ursita ni se vinde,
Copiii ni se vînd la preț redus,
Nu mai avem nici foc și nici merinde
Ne trage-n ei, din nou, Imperiul rus.

Nu-i vorba de provincii, nici de granițe
Ci de-un popor, mai mult decît atît,
Ne-am duce țara și părinții-n ranițe
Dar e nemeritat și e urît.

Și totuși pentru țară se mai moare,
Și țara-i plină de copii orfani,
Și mama sa trăiește spre hotare,
Spre fiul mort, de două mii de ani.

Și-n vremea asta ce comerț pe stradă,
Răsad de pașapoarte între frați,
Și oamenii normali nu pot să creadă
Că sîntem iar loviți și amenințați.

O, țară, tie ți se-ntîmplă toate,
Nu e un simplu strigăt partial,
La noi, în toți pustiul sorții bate
La dolul din Moldova și Ardeal.

E vorba despre tine, Românie,
În orice om tu ești și te răsfrîngi,
Pe tine ei te răstignesc de vie
Bătîndu-ți cuie-n podul palmei stingi.

Dar va veni și rîndul mîinii drepte
Și fruntea va veni și ea la rînd
Și sîngele va picura pe trepte
Pîndita mea, oriunde și oricînd,

Și sîntem singuri, Doamne, fără tine,
Și candela ni se ridică-n cer,
Să mai rostim ceva ne e rușine
Și plîngem plînset de popor stingher.

20 mai 1992

...ctualitatea ...n Guvern

...vernul republicii a ac-...l propunerea Ministeru-...uncii și Protecției So-...și Ministerului Sănătă-...a crea Centrul republi-...de reabilitare medico-so-...al Ministerului Muncii ...otecției Sociale pentru ...anele de vîrstă înainta-...articipanții la evenimen-...din Afganistan și la li-...rea urmărilor avariei de ...A.E. Cernobîl, afiliind ...l republican pentru ve-...i al muncii și al războiu-...policlinica azilului no-...at și casa pentru bă-...din orașul Dubăsari, în li-...e personalului scriptic ...ut în schema de înca-...și salarizare a institu-...integrate.

...ntr-o hotărîre adoptată ...uvern în această chestiu-...entrul republican de rea-...re medico-socială a Mi-...ului Muncii și Protecți-...ciale se investește cu ...ul de coordonator orga-...oric și metodic al activi-...în acest domeniu.

...isterul Muncii și Pro-...ii Sociale în comun cu ...terul Sănătății urmea-...a elaboreze și să aprobe ...amentul Centrului re-...can de reabilitare.

Declarația Ministerului Apărării al Republicii Moldova

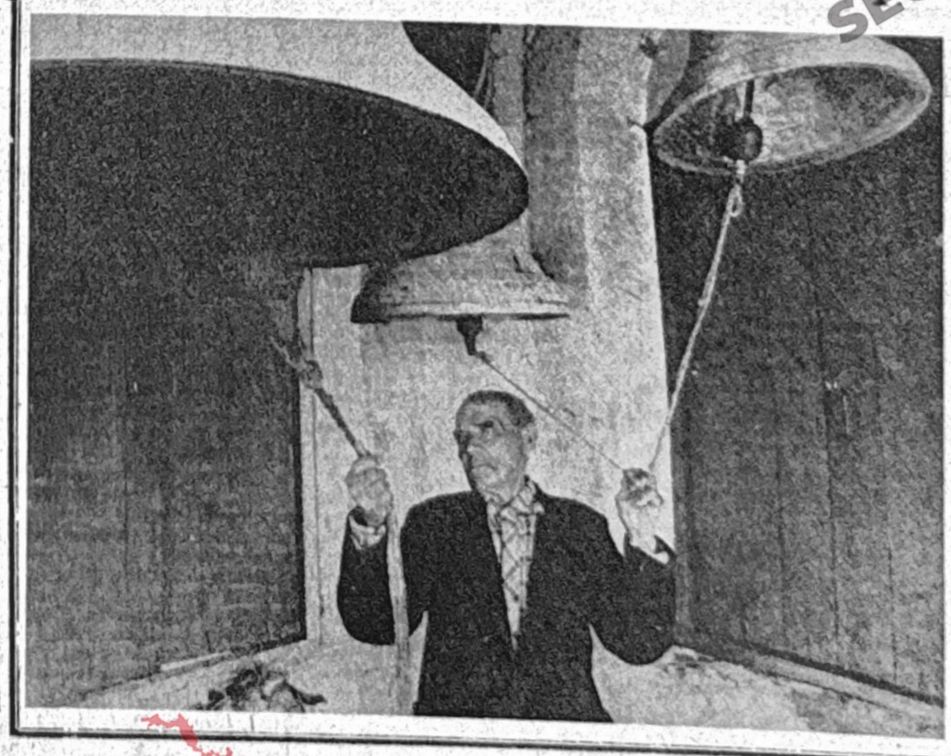
În noaptea de 4 spre 5 iunie a. c., în zona conflictului armat pe direcția Cocieri formațiunile înarmate proseparatiste au încălcat din nou în mod mișelesc condițiile de încetare a focului. Tirul, care a început prin împușcături sporadice, s-a transformat ulterior în foc intensiv executat cu arme de toate tipurile în principal împotriva localităților. A avut de suferit populația pașnică, au fost distruse locuințe, s-au înregistrat morți și răniți.

Pe cei ce au încălcat înțelegerile încheiate anterior, care în esență sînt formațiuni banditești, intitulate fariseic «gardiști» din raioanele estice ale Moldovei, nu l-a oprit nici măcar faptul că, pentru a se evita victime în rîndul populației pașnice și distrugeri, din partea MAI nu s-a deschis foc de răspuns. Tiruri similare au avut loc la 5 iunie în zonele de conflict din apropierea satelor Gura Bicului și Cosnița.

Cetățenii din localitățile din zona de conflict, care au de suferit de pe urma permanentelor provocări ale separatiștilor, trebuie să-și pună mai insistent problema de a da ripostă banditilor dezlănțuiți, de a-și asigura securitatea. Tactica ascunderii formațiunilor banditești în localități și executării din aceste zone a focului asupra pozițiilor forțelor de ordine ale Moldovei nu a fost folosită nici în timpul celui de-al doilea război mondial. Locuitorii din localitățile în care s-au fortificat în tranșee separatiștii trebuie să ceară fără întîrziere conducătorilor formațiunilor banditești să înceteze să folosească locuințele, străzile și localitățile în calitate de adăposturi pentru ei, să ceară retragerea lor la o distanță nepericuloasă de sate și orășele pentru a nu avea de suferit de pe urma unor posibile lovituri de răspuns.

Ministerul Apărării al Republicii Moldova avertizează în mod oficial că, dacă separatiștii nu vor respecta nici în viitor acordurile încheiate la diferite niveluri privind încetarea focului și căutarea căilor de reglementare pașnică, dacă vor fi continuate loviturile barbare împotriva localităților, dacă nu se va pune capăt permanentelor provocări din partea formațiunilor proseparatiste înarmate ilegale, atunci unitățile de trupe ale Armatei Naționale a Moldovei, care nu pot rămîne indiferente în această situație, își rezervă dreptul să deschidă foc de răspuns, cu toate armele de care dispun, pentru distrugerea mijloacelor de foc ale formațiunilor banditești. Întreaga răspundere pentru posibilele urmări ale unei asemenea evoluții a evenimentelor va reveni conducătorilor formațiunilor banditești din raioanele estice ale Moldovei și liderilor lor politici.

Dangăt melodios se lasă peste sat...

În viața unui sat intervin diverse momente, mari sau mici, plăcute sau mai puțin plăcute. La Pociumbeni, sat de prin părțile Rîșcanilor, destinul n-a vrut să facă prea mari excepții, ba stringîndu-i pe oameni în chingi și amărîndu-le viața, ba mai slăbind chingile, ca să nu dispere cu totul.

Acum un secol, și anume în anul 1892, pe vatra satului, la loc văzut, se deschidea biserica Sfînta Paraschiva, unde mirenii din partea locului aveau posibilitate să-și ingrijească de suflete, luînd sfînta împărtășanie și spovedindu-se întru iertarea păcatelor. Și așa a fost din tată-n fiu timp de vreo șapte decenii, cînd necredința la locul credinței, cînd păcatul și păcătoșii se ridică cu hula asupra lui Dumnezeu, semănînd vrajbă și discordie între oameni, insuflîndu-le teamă și nesiguranță în ziua de mîine.

Și ce-ar fi putut face țăranul, care, după ce a fost jefuit în mod barbar de bruma de avere agonisită în sudoarea frunții, s-a pomenit ...

(Sfîrșit în pag. 2)